

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/1999 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2000

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 10.9.1999 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa ulkoasiainvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2000 (HE 40/1999 vp). Ulkoasiainvaliokunta on kokouksessaan 14.9.1999 päättänyt antaa valtiovarainvaliokunnalle lausunnon ulkoasiainministeriön hallinnonalan osalta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- budjettineuvos Arto Merimaa, valtiovarainministeriö
- alivaltiosihteeri Kirsti Lintonen, alivaltiosihteeri Eero Salovaara, yksikön päällikkö Sirpa Mäenpää ja yksikön päällikkö Ann-Marie Nyroos, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle on esitetty vuodelle 2000 määrärahoja runsaat 3 634 miljoonaa markkaa. Ulkoasiainhallintoon hallituksen esityksessä myönnetään runsaat 823 miljoonaa markkaa.

Vuodelle 2000 kehitysyhteistyömäärärahoja esitetään 2 504,3 miljoonaa markkaa, jossa on li-

säystä vuoteen 1999 verrattuna 141,2 miljoonaa markkaa. Bruttokansantuoteosuuden arvioidaan vastaavan 0,34 prosenttia eli olevan samalla tasolla kuin kuluvana vuonna. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoiksi esitetään 1 801,7 miljoonaa markkaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä, että hallituksen esityksessä kehitysyhteistyöhön osoitetut määrärahat lisääntyvät. Lisäys ei kuitenkaan toteuta valtioneuvoston periaatepäätök-

sessä syyskuussa 1996 asetettua tavoitetta, joka on 0,4 prosentin bruttokansantuoteosuuden tavoittaminen vuonna 2000. Tämä korostaa valiokunnan mielestä samassa päätöksessä todettua tarvetta tehdä valintoja kehitysyhteistyön eri toi-

mintamuotojen välillä pyrittäessä käytettävissä olevien voimavarojen mahdollisimman tulokseliseen käyttöön. Valiokunta pitää tärkeänä, että kehitysyhteistyömäärärahojen bruttokansantuoteosuuden kasvu tavoittaa mahdollisimman pian vuonna 1996 asetetut tavoitteet. Mikäli bkt-osuus ei kasva, aiemmat kehitysyhteistyömäärärahojen jakolinjaukset muuttuvat. Valiokunta pitää tärkeänä kansalaisjärjestötuen kasvattamista valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiselle tasolle.

Kuluvana vuonna väkivaltaiset konfliktit erityisesti Kosovossa ja Itä-Timorissa ovat aiheuttaneet paineita humanitaarisen toiminnan ja pakolaisavun osalta. Nämä toimintamuodot liittyvät lähinnä konfliktien jälkivaiheeseen, seurauksien lievittämiseen. Kehitysyhteistyön toimintamuotojen valinnassa on tärkeää kiinnittää huomiota myös sen mahdollisuuksiin kriisien ennalta ehkäisemisessä, jota voidaan pitää kehitysyhteistyön turvallisuuspoliittisena ulottuvuutena. Tämän näkökohdan merkitys on valiokunnan mielestä viime aikoina entisestään korostunut. Muun turvallisuuspolitiikan kohdistuessa nykyisin suuressa määrin jo toteutuneiden kriisien hallintaan kehitysyhteistyö voidaan nähdä inhimillisen turvallisuuden rakentamisena pitkällä tähtäimellä.

Laajaan turvallisuuskäsitykseen, joka oli lähtökohtana hallituksen turvallisuuspoliittisessa selonteossa vuonna 1995, liittyy tärkeänä osana ihmisoikeuksien edistäminen, joka toisen maailmansodan jälkeen on Euroopassa ollut erityisesti Euroopan neuvoston keskeinen tavoite. Neu-

voston rahoitustilanne on päättymässä olevan vuosikymmenen aikana heikentynyt. Kuluvalla vuosikymmenellä sen jäsenmäärä on lisääntynyt 23:sta 41:een, mutta neuvoston budjetti on sinä aikana kasvanut alle 10 prosenttia. Neuvoston uudet prioriteetit, ihmisoikeus-, demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen uusissa jäsenmaissa, ja erityisesti ihmisoikeustuomioistuinten toiminta ovat aiheuttaneet Euroopan neuvostolle vaikean resurssiongelman. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi omalta osaltaan tukee ongelman ratkaisupyrkimyksiä, mm. jäsenmaksusuoksien lisäämistä ja sääntömääräisten maksujen lisäksi tapahtuvaa vapaaehtoisrahoitusta. Valiokunta tähdentää myös Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja muiden eurooppalaisten järjestöjen yhteistyön merkitystä yhteisten tavoitteiden edistämässä.

Valiokunta katsoo, että ulkoasiainhallinnon edustustoverkosto on nykyisin suhteellisen kattava. Toisaalta ulkomaanedustuksen tehokkuutta rajoittaa virkamiesten vähäinen määrä joissakin edustustoissa. Tästä aiheutuvia haittoja voidaan valiokunnan mielestä vähentää mm. laajentamalla konsulijärjestelmää ja tehostamalla modernin viestintäteknologian hyväksikäyttöä.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Gunnar Jansson /r
jäs. Ulla Anttila /vihr
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Antti Kalliomäki /sd
Bjarne Kallis /skl
Antero Kekkonen /sd

Kimmo Kiljunen /sd
Outi Ojala /vas
Kalevi Olin /sd
Sirpa Pietikäinen /kok (osittain)
Hannu Takkula /kesk
Ben Zyskowicz /kok (osittain)
vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.